

TALEPAPIR – DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samråd i Undervisningsudvalget om ”Karakterbogen”
Titel	Svar på spørgsmål E, F og G
Målgruppe	Undervisningsudvalget
Arrangør	Undervisningsudvalget
Taletid	Ca. 10 minutter
Tid og sted	Tirsdag den 6. november 2018, kl. 15.00-16.00, i FT, lokale 1-133.

Disposition

1. Indledning

2. Svar på spørgsmål E, F og G

- Jeg vil starte med at gøre det lidt utraditionelle og svare på de spørgsmål, som Lotte Rod stiller her i sin præsentation til at starte med og så dykke ned i materialet bagefter.
- Skal vi have en ny karakterskala? Ja. Det skal vi. Det tror jeg, at vi skal på et tidspunkt. Der er meget, der peger på, at den karakterskala, som vi har valgt, har nogen udfordringer. Vi har ikke det 13-tal, som vi havde førhen, som var for den excellente præstation. Og karakterskalaen er også indrettet på en måde, hvor den fokuserer på fejl. Man skal bare huske, at sidste gang, vi skiftede karakterskala, tog det 10 år. Så det er ikke noget, man sådan lige gør. Men det tror jeg, at vi skal på et tidspunkt. Og jeg tror, at man kan begynde at tænke over, hvad der i så fald skal ske?

- Skal vi have færre karakterer? Nej. Det mener jeg ikke, at vi skal. Jeg mener ikke, at det er den vej, vi skal gå. Og hvorfor? Det vil jeg begrunde i min tale.

1. Indledning

- Så tak til udvalget for samrådsspørgsmålene, og jeg er rigtig glad for de spørgsmål. For de giver anledning til at diskutere noget, som ligger mig meget på sinde.
- Og nu har *I* jo stillet *mig* en række spørgsmål. Og dem skal jeg nok svare på. Men jeg vil også gerne stille *jer* et spørgsmål:
- Netop hvordan man definerer præstationskultur? For det er der mere end én måde at gøre på.
- Og det må I gerne lige tænke lidt over – fordi det er relevant for denne diskussion.

- I min bog er præstationer gode. Udtrykket ”præstationskultur” det bør opfattes positivt. For det er godt og sundt at præstere noget. Det er det, der blandt andet driver os som mennesker.
- Og det er en god følelse at være dygtig til noget. Det er tilfredsstillende at have styr på ligningerne eller de franske verber. Og ofte bliver man først rigtig dygtig, hvis man øver sig igen og igen.
- Men ingen kan – eller skal – være perfekt til ALT.
- Vejen til en god præstation byder ofte på omveje og fejlskud.
- Og når man HAR præsteret noget, så har man brug for at blive set og anerkendt for sin præstation. Sådan tror jeg, de fleste har det.
- Derfor mener jeg også, at karakterer er gode. For de vurderer eleverne på lige netop dén danske stil eller den matematikopgave, de har afleveret.

- Jeg kender faktisk ikke noget bedre system end karaktersystemet til præcis at give den respons. En karakter giver en neutral melding på en konkret præstation.
- Og noget tyder på, at eleverne er enige. En midtvejsevaluering af forsøget med karakterfrie klasser viser, at 81 procent af eleverne svarer, at det gør dem usikre, når de ikke får karakterer, fordi de ikke ved, hvilket niveau de ligger på!
- 81 procent!
- Det tal skal vi lige dvæle lidt ved. Og tage alvorligt.
- For det viser os jo, at hvis vi forsøger at fjerne alle bump på elevernes vej og pakke dem ind i vat – ja, så bliver de faktisk usikre.
- Hvis vi begynder at slække på kravene til de unge mennesker, så svigter vi dem.

- Tilbage i september så var der en artikel i Weekendavisen med overskriften ”Pylregenerationens tyranni”.
- Artiklen handlede om en ny amerikansk bog, der beskriver, hvordan forældres overbeskyttelse af deres børn udgør en trussel for både universiteterne og også selve demokratiet. At der er kommet en tendens til at skærme børn og unge for nærmest alt.
- En af pointerne var, at hvis vi skærmer børn mod enhver tænkelig risiko, så risikerer vi, at de reagerer med overdreven frygt i situationer, som slet ikke er farlige. Og dermed er de ikke rustede til at klare et almindeligt voksenliv, som uundgåeligt byder på krav og udfordringer.
- Hvis vi ikke lærer børn og unge, at præstationer og vurderinger er med til at forme dem som mennesker – så får de et chok senere i livet. Og så har vi for alvor svigtet vores rolle som de voksne.

2. Svar på spørgsmål E

- Og nu til jeres konkrete spørgsmål. Jeg starter med Samrådsspørgsmål E, som lyder:
- *Vil ministeren kommentere rapporten ”Karakterbogen – Om karakterer, læring og elevstrategier i en præstationskultur”?*
- Og jeg vil gerne kommentere rapporten – men jeg vil starte med at bemærke, at også her optræder udtrykket ’præstationskultur’ primært i et negativt skær. Jeg køber som sagt ikke præmissen om, at præstationer er usunde og ødelæggende for unge mennesker.
- Først og fremmest noterer jeg mig, at gymnasieeleverne ikke ønsker karaktererne afskaffet. De har et ambivalent forhold til det at få karakterer, men det er gennemgående på tværs af undersøgelsens ungdomsuddannelser, at karakterer har en motiverende effekt, og at de skaber tydelighed.

- Eleverne vil *både* have formativ og summativ evaluering – altså feedback, så de ved hvordan de kommer videre *og* karakterer, så de ved, hvor de står. De vil altså ikke af med karaktererne. Det viser midtvejsevalueringen af forsøget med karakterfrie klasser jo også. Her svarer 82 procent, at de foretrækker at få både feedback og karakterer for deres opgave.
- Ifølge bogens forfattere er der på stx og hhx større fokus på at demonstrere viden eller måske i højere grad at *undgå* at afsløre manglende viden, end der er på at forstå det faglige indhold.
- Ifølge rapporten bruger flere af eleverne på stx og hhx en defensiv strategisk tilgang til undervisningen. Det kommer til udtryk ved, at eleverne forsøger at undgå at sige noget, googler svarene i smug, markerer uden at have et svar eller slet og ret prioriterer kun at gøre en indsats umiddelbart før karaktergivning.
- Disse tendenser finder bogens forfattere ikke på hf, hvor der ikke gives standpunktskarakterer, eller på eud, hvor fokus i højere grad er på at mestre fagene.

- Jeg mener selvfølgelig, det er et problem, hvis undervisningen og fagligheden bliver trængt af, at eleverne ikke tør sige noget i undervisningen. Det er ikke en god og sund udvikling.
- Jeg vil gerne slå fast, at gymnasiet er en boglig ungdomsuddannelse. Det handler om at blive dygtigere – og præstere. Det kan og skal vi ikke ændre på. Men naturligvis rummer gymnasielivet også andet end bøger, skriftlige afleveringer og eksamen. Der skal også være plads til åndehuller med for eksempel teaterforestillinger, fester og udvekslingsophold i udlandet.
- Men når alt kommer til alt handler de gymnasiale uddannelser om at præstere bedre, og det er en præstation at forstå svært fagligt stof. Men det er da også en sejr, når man pludselig knækker koden og forstår andengrads-ligninger, differentialregning eller enzymeres opbygning.
- Vi skal passe meget på med at ynke de unge mennesker. Det er ikke synd for dem, at der bliver stillet krav til dem. Og jeg tror heller ikke, at det er det, der presser dem.

- Det er alt det UDENOM, der presser de unge. Unge i dag er udsat for et enormt pres om hele tiden at være online. Om at have nok venner på facebook og i virkeligheden. Om at få likes nok på Instagram. Og om at være dygtig til ALT – HELE tiden. Og tage sig godt ud. Og fremfor alt ikke at træde ved siden af eller at dumme sig.
- Og det er den perfektionskultur, vi skal gøre op med.

3. Svar på spørgsmål F

- Svar på spørgsmål F lyder:
- *Hvad er ministerens holdning til konklusionen om, at karakterræset på gymnasierne afføder en strategisk tilgang hos eleverne, og at karakterræset ender med at stå i vejen for det, som man skal kunne i skolen for at lære noget, som det bl.a. fremgår af artiklen "Karakterræs blokerer for gymnasieelevers læring" på jp.dk 5. august 2018?*

- Jeg vil gerne starte med at slå fast, at karakterer er gode. Karakterræs er derimod dårligt. Det er vigtigt at skelne. For det er ikke selve karaktererne, der er synderen her. Det er derimod den perfektionskultur, som bliver mere og mere udbredt blandt unge – og i særdeleshed gymnasieeleverne.
- Når det er sagt, så er det selvsagt foruroligende, hvis gymnasieeleverne udvikler strategier for at undgå at dumme sig eller stille spørgsmål, og hvis de er bange for at afsløre, at de måske ikke kan svare på lærerens spørgsmål.
- Og det er ikke en sund og udviklende læringskultur.
- Men vi må lige slå fast, at det vurderingsfri rum ikke findes. Hverken i skolen eller nogen andre steder i livet. Man kan ikke forestille sig en arbejdsplads, hvor man ikke som chef eller medarbejder bliver løbende vurderet og evalueret på sine præstationer.

- Igen hæfter jeg mig ved, at eleverne i rapporten er ambivalente i forhold til karaktererne. Karaktererne har en motiverende kraft i form af tydelighed. Det er centralt – det her med tydelighed.
- Men vi skal også blive bedre til at lære og vise de unge, at verden ikke går under, hvis ikke man får 12 i alle fag.
- Og vi fjerner ikke usikkerhed og pres ved at fjerne karaktererne. Tværtimod.
- Der udkommer snart en stor evaluering af 7-trins-skalaen. Den ser jeg frem til. Når evalueringen foreligger, så kan vi tage endelig stilling til, om der er behov for at igangsætte nye tiltag i forhold til karakterer og karaktergivning.
- Jeg kan dog sige allerede nu, at når det kommer til elevernes fremtid og ønsker om videregående uddannelser, så ser jeg det ikke som en løsning at mindske betydningen af karakterer for optagelse, som en af rapportens anbefalinger lyder. Gør vi det, så skubber vi bare problemet foran os. For

hvis man ikke kommer med det fornødne niveau fra gymnasiet, så er en universitetsuddannelse svær at gennemføre.

- Jeg mener, at karaktergennemsnit er den mest fair og objektive måde at fordele eleverne til de videregående uddannelser, og der opstår ikke flere studiepladser af, at man gør det anderledes.
- I dag er det sådan, at man kan få plads på 76 procent af de videregående uddannelser med et gennemsnit på 7. Det er da ret mange muligheder. Måske kommer man ikke ind på jordemoderstudiet eller jura, men så er der andre spændende og gode veje at gå.
- En anden anbefaling i rapporten er at ændre karakterskalaen. Til det vil jeg sige, at ja – jeg savner på mange måder også 13-skalaen. Men vi skal bare vide, at man ikke bare lige ændrer på en karakterskala. Det er et kæmpe skib at vende. Og sidste gang vi gjorde det, der tog det ti år. Så derfor skal vi tænke os godt om.

- Men jeg er åben over for, at se på, om vi kan ændre i selve formuleringerne i trinbeskrivelserne, så de fokuserer mindre på mangler og fejl i præstationen.

4. Svar på spørgsmål G

- Og så er jeg nået til jeres sidste spørgsmål, som lyder:
- *Hvilke tiltag vil ministeren igangsætte for at gøre op med udfordringerne omkring karakterræs, som beskrives i rapporten "Karakterbogen – Om karakterer, læring og elevstrategier i en præstationskultur"?*
- Det er som sagt et meget komplekst problem. Og jeg tror, at mange af årsagerne til, at unge føler sig pressede, skal findes i alt det, der er uden om karaktererne.
- Vi ser en perfektionskultur, hvor ingen fejltrin accepteres, og der er nok også en tendens til overbeskyttelse fra forældre og andre voksne i de un-

ges liv. Og så er unge mennesker også forskellige. Det må vi aldrig glemme.

- Med hensyn til nye tiltag, så vil jeg først afvente evalueringen af karakter-skalaen og evalueringen af forsøget med karakterfrie klasser, før jeg tager konkret stilling til, om der skal igangsættes noget der.
- Når det er sagt, så viser rapporten, at der kan være nogle u hensigtsmæssigheder i systemet med standpunktskaraktererne. At eleverne bliver så fokuserede på at få gode karakterer, at de ikke får nok ud af den egentlige undervisning.
- Og det kan vi godt udforske lidt nærmere.
- Jeg vil ikke udelukke, at der findes andre muligheder end standpunktskaraktererne. Det er vigtigt, at der er fokus på undervisningen og elevernes tilegnelse af viden. Men vi må bare aldrig fjerne vurderingerne af elevernes præstationer.

- For vi må aldrig fjerne karaktererne eller begynde at pakke de unge ind i vat.
- De unge har jo selv talt deres tydelige sprog: Hvis vi fjerner karaktererne, så bliver de usikre. Og så er vi lige vidt.
- Og husk nu mit indledende spørgsmål: Hvordan definerer vi præstationskultur?
- Tak for ordet.